

Friskolan PANEA AB
agneta@piggelinen.se

2019-05-15

1 (23)

Dnr-2018:7677

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Piggelinen i Karlskrona kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Piggelinen avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Piggelinen i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete så att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att eleverna görs mera delaktiga i utvärdering och planering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan har i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att det finns ett samlat arbete för att skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:7677) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande:

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektorn på Piggelinen i flera avseenden skapar en god grund för utveckling av undervisningen. Rektorn följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat och att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Slutligen visar granskningen att rektorn delvis leder och styr ett jämställdhetsarbete på skolan, så att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt av de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Uppföljning och analys

Skolinspektionens granskning av Piggelinen visar att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat, att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen samt genomföra utvecklingsåtgärder.

Av intervjuer med representant för elevhälsan och rektorn samt av inkommen dokumentation framgår att skolan följer fastlagda rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorn säger att hon följer upp och analyserar resultat på klass- och betygskonferenser, då alla elever och alla ämnen tas upp samt även eventuella resultatskillnader mellan pojkar och flickor. Vid de avstämningarna går rektor också igenom utgångsläge, insatser och hur utfallet blivit. Rektorn säger att hon och specialläraren gör analyser och använder statistiken för att uppmärksamma vad de kan jobba vidare med. Vidare säger rektorn att om eleverna exempelvis har lägre resultat på något delprov i de nationella proven, tar de upp vilka åtgärder som kan göras för att förbättra undervisningen och resultaten.

En representant för elevhälsan säger i intervjun att betygs- och kunskapsuppföljning har rektorn delegerat till honom. Han berättar vidare att de i kollegiet diskuterar

resultat regelbundet. De tar upp mönster i ämnen som de sedan jobbar vidare med och genomför övergripande åtgärder kring för hela skolan.

I intervjun berättar lärarna att de exempelvis analyserar matematiktesters resultat i arbetslagen och att de vidarebefordrar resultaten, bland annat genom skolans digitala lärplattform, till rektorn. Lärarna säger vidare att resultaten ger upphov till utvecklingsåtgärder, som till exempel fortbildning. Utöver klasskonferenserna, berättar lärare i intervjun, följer de upp elevers resultat genom diagnoser, genom prov, genom betygssättning och med stöd av elevhälsan genomförs olika screeningar. Rektorn säger i intervjun att hon, under dessa avstämningar med lärarna, stämmer av hur resursfördelningen fungerar.

Rektorn säger i intervjun att hon följer upp och analyserar att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen via enkäter, på ledningsgruppens regelbundna möten och genom klassrumsobservationer. Lärarna säger att det görs en mera informell utvärdering av värdegrundsarbetet som inte dokumenteras, men eftersom rektorn jobbar nära undervisningen och alltid är tillgänglig har hon ändå koll på det. Lärarna berättar vidare att med utgångspunkt i resultatet på skolenkäten behandlas värdegrundsarbetet på gemensamma stormöten.

Ledning och organisation

Granskningen visar vidare att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Av intervjuer med lärare, representant för elevhälsan och rektorn framgår att rektorn skapar förutsättningar för lärare att samverka genom exempelvis planeringsmöten, möten i arbetslag, ämnesövergripande arbeten och olika fortbildningssatsningar. Lärarna säger vidare att det är välplanerade möten med tillhörande uppgifter och att de som håller i exempelvis fortbildningarna har vidareutbildats. Lärare uppger att rektorn försäkrar sig om att det sker ett lärande i kollegiet genom att göra klassrumsobservationer. Rektorn beskriver att i och med att skolans kunskapsresultat förbättras, kan hon se att genomförda utbildningsinsatser och det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Hon säger också att hon ser effekter av det sina klassrumsobservationer och genom resultaten på diagnoser, i betygen, i bedömningarna och i uppföljningar av klasser.

Granskningen visar att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och att obehöriga lärare får en introduktion. Lärarna säger att skolans arbetssätt- och förhållningssätt är tydliga, att det finns blanketter och rutiner för till exempel frånvarorapportering och ordningsregler och rektorn säger i intervjun att det finns pärmar med rutiner. Det framgår vidare av intervju med lärare att obehöriga lärare får en introduktion av en

person i skolledningen som ofta är inkopplad som handledare. Rektorn säger i intervjun att hon alltid checkar av med den nyanställda vilka behov av introduktion som finns.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn delvis leder och styr ett jämställdhetsarbete på skolan, dock följer rektorn inte upp om undervisningen ger eleverna, oavsett könstillhörighet, samma förutsättningar att lära och utvecklas. Detta utvecklas nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete så att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn delvis leder och styr ett jämställdhetsarbete, dock följer rektorn inte upp om undervisningen ger eleverna, oavsett könstillhörighet, samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Av läroplanen framgår att arbete med jämställdhet ingår i skolans värdegrund och demokratiuppdrag. Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet främja elevers lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevers lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.¹

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

I intervju med eleverna framkommer att de inte har pratat så mycket om jämställdhet i undervisningen, men att de i historieämnet har tagit upp om hur det var med jämställdhet förr i tiden. Några elever säger att de pratar om jämställdhet i samband med att de tar upp likabehandlingsplanen. Elever säger vidare att de uppfattar att det inte är någon skillnad mellan vad pojkar och flickor får göra på skolan och att de får lika mycket hjälp på lektionerna. Någon elev säger att pojkar får mer tillsägelser vid stök och att flickor får fler chanser innan de blir tillsagda. Elevernas uppfattning belyses i Skolinspektionens enkät, som genomfördes under vårterminen 2018 för elever i årskurs 9. Elever på Piggelinen har ett lägre medelvärde för frågorna *I min skola pratar vi om jämställdhet mellan könen* och *Mina lärare ger killar och tjejer samma förutsättningar* än samtliga svarande.²

I intervju med rektorn, elevhälsans representant samt lärare framkommer att jämställdhet finns med som en del i skolans värdegrundsarbete och att de arbetar med jämställdhetsfrågor i vardagen. Lärarna ger exempel från historieundervisningen om hur män och kvinnor haft olika privilegier och att de i undervisningen pratar mycket om könsroller i vardagslivet. En lärare berättar att hen tänker på talutrymmet i klassen och har en systematik i hur ordet fördelas. En annan lärare säger att de inte ser att pojkar eller flickor drabbas på något vis i undervisningen, utan att de betraktar det mer som individfrågor. De säger att de inte ser något som tyder på att det inte är jämställt på skolan.

I intervju säger rektorn att skolan följer upp om undervisningen är jämställd genom Skolenkäten och skriver i en kommentar till protokollet att hon har ett nära samarbete med lärarna, ofta med avstämningar och reflektioner i stort sett varje dag. Där ingår även observationer av eventuella skillnader i undervisningen gentemot flickor respektive pojkar. Rektorn har också till Skolinspektionen inkommit (2019-03-13) med en jämställdhetsplan, daterad 2018-08-14, som beskriver skolans arbete. Av den framgår att skolan kartlägger och utreder behoven i verksamheten årligen och att de följer upp jämställdhetsarbetet i undervisningen vid arbetslagsträffar och medarbetarsamtal. Då använder de sig av en checklista. Lärare säger dock i intervjun att rektorn inte följer upp eller utvärderar att förutsättningarna som ges i

² Medelvärdet för Piggelinens elever är 3,2 respektive 5,2, i jämförelse med samtliga deltagare som har ett medelvärde på 5,3 respektive 6,6. Ett högt medelvärde (på en skala mellan noll och tio) indikerar en positiv uppfattning och ett lågt medelvärde indikerar en negativ uppfattning.

undervisningen är jämställda och det är heller inget som de arbetar med eller diskuterar. Ingen av lärarna tar i intervjuerna upp att skolan har en jämställdhetsplan. Lärarna säger vidare att de visserligen har en daglig dialog med rektorn om undervisningen, men att det inte är uttalat om just pojkar och flickor. Elevhälsans representant säger att de inte följer upp om undervisningen är jämställd mer än genom Skolenkäten.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn förstärker och utvecklar påbörjade insatser, så att en gemensam medvetenhet skapas hos personalen kring hur de ska arbeta för att utbildningen ska vara jämställd. Ett sådant arbete ska fokusera på att alla elever, oavsett könstillhörighet, ges samma förutsättningar att lära och utvecklas, samt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.³ Forskning visar exempelvis att skillnader i studieresultat mellan pojkar och flickor handlar om "komplexa samspel av samhälleliga och sociokulturella faktorer i form av 'pojkkulturer', 'antipluggkulturer, förväntningar från vuxenvärlden och kamrater, motivationsaspekter etcetera."⁴ Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn följer upp om undervisningen ger eleverna, oavsett könstillhörighet, samma förutsättningar att lära och utvecklas. Rektorn behöver se till att skolans jämställdhetsplan blir implementerad hos lärarna. För att säkerställa att alla elever ges samma förutsättningar bör rektorn, som en del i en uppföljning av värdegrundsuppdraget, systematiskt följa upp att all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete. Efter uppföljning och analys av verksamheten utifrån ett jämställdhetsperspektiv behöver rektorn sedan besluta om lämpliga utvecklingsåtgärder.⁵

³ Förordningen (SKOLF 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11), 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁴ Håkansson, J. och Sundberg, D. (2012) *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, s 107. Stockholm: Natur och kultur.

⁵ Skolverket (2012), *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*, Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, Stockholm: Fritzes.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande:

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen,

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att undervisningen på Piggelinen i huvudsak främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål. Granskningen visar att eleverna erbjuds en undervisning som är strukturerad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Vidare visar granskningen att undervisningens innehåll huvudsakligen är anpassat efter enskilda elevers behov och förutsättningar samt att undervisningen ger eleverna stimulans och motivation. Granskningen visar även att eleverna ges utrymme att reflektera över sitt lärande. Dock är möjligheten för eleverna att utvärdera och delta i planeringen av undervisningen begränsad och det är detta område som Skolinspektionen bedömer att skolan bör prioritera.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt av de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Struktur och variation

Granskningen visar att undervisningen på Piggelinen är strukturerad och varierad. I intervjuer säger elever och lärare att en lektion brukar bestå av olika delar, exempelvis en samling, olika aktiviteter och en avslutning med information om vad som händer nästa lektion. Elever och lärare berättar att lektionerna innehåller många arbetssätt och ger exempel på att arbete kan ske i par, i grupp, med läsplatta, i arbetsblad eller med olika spel. Lärare säger vidare att de har en tydlig lektionsstruktur som rektorn förordar, både gällande arbetsuppgifter och arbetssätt. Rektorn säger alla lärare har struktur på sin undervisning och att de genomför varierade lektioner med exempelvis temaarbeten, praktiska inslag, uppgifter med Ipads och datorer.

Aktivt lärarstöd och tydliggörande av mål

Granskningen visar att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Elever ger exempel på att de får hjälp genom att lärare förklarar vad det ska handla om, ritar och har genomgångar. Elever säger att lärarna går runt i klassen och ser om eleverna behöver hjälp och några elever berättar att de har en sten som är röd och grön som de vänder på för att visa att de vill ha hjälp av läraren. I intervjun säger lärare att de hjälper eleverna att förstå genom att praktiskt visa och förklara på skiftande sätt. De berättar vidare att de ibland använder sig av dagsschema där lektionsinnehållet visas med bildstöd, kopplat till något konkret i vardagen. Skolinspektionens observationer visar att lärare ger delinstruktioner under lektionerna och kontrollerar att eleverna har förstått uppgifterna.

Granskningen visar vidare att det är tydligt för eleverna vad målet är med olika arbetsmoment och lektioner. Elever säger att de får reda på vad de ska lära sig till exempel genom att läraren berättar vad som står i läroplanen. De säger att lärare ibland berättar om målen med undervisningen och elever ger exempel på något ämne där det alltid sker. Elever berättar vidare att lärarna kan säga att det är bra att till exempel kunna stava när de blir vuxna. I intervju säger lärare att de inför varje arbetsområde går igenom läroplanens mål, centralt innehåll och syfte med eleverna. De har en presentation för arbetsområdet som läggs på det digitala klassrummet för att öka tillgängligheten. De berättar vidare att de tar upp specifika mål även för lektionerna och genom att de använder formativ bedömning förstår eleverna vad det handlar om. Lärarna uppger att de ofta tar hjälp av elevnära exempel och att de synliggör syftet med undervisningen genom att prata med eleverna om hur, vad och varför, när de gör en uppgift. De säger vidare att de hjälper eleverna att förstå lektionens innehåll genom en varierad undervisning, där de använder olika sinnen och gör kopplingar till tidigare undervisning och lärande. Skolinspektionens observationer visar att på några av lektionerna finns lektionens eller dagens mål uppskrivna på tavlan och någon lektion innehåller moment där läraren direkt eller indirekt gör hänvisningar till mål, syfte och förmågor i läroplanen.

Stimulans, anpassning och reflektion

Granskningen visar att undervisningen stimulerar och motiverar eleverna. Lärarna uppger i intervjun att de ständigt uppmuntrar eleverna, de berömmar och ger positiv förstärkning och pratar om olika styrkor som eleverna ska utveckla. De säger vidare att det ska finnas mål som är rimliga att ställa så att eleven ska känna att de kan nå målen. Rektorn säger i intervjun att lärarna motiverar eleverna genom att visa sitt stöd. Elever säger att lärarna uppmuntrar dem, de hejar på och peppar och försöker göra

innehållet intressant och spännande. Några av de intervjuade eleverna säger dock att de inte upplever att lärarna uppmuntrar dem så ofta. Under de lektioner som Skolinspektionen observerar berömmar och uppmuntrar alla lärarna elever i undervisningen och uttrycker positiva förväntningar på dem. Det förekommer att lärare ger feedback både på individ- och gruppnivå.

Vidare visar granskningen att undervisningen huvudsakligen har ett innehåll som är anpassat till enskilda elevers behov och förutsättningar. Elever säger intervju att de kan få nya och mera utmanade uppgifter och att de ofta får en lista med uppgifter. Eleverna säger att arbetsuppgifterna brukar ligga på en lagom svår nivå. Skolinspektionens observationer visar att på flertalet lektioner får elever nya uppgifter när de är klara. Lärare säger i intervju att de anpassar undervisningen genom att exempelvis skapa övningar med olika svårighetsgrad eller genom att göra öppna uppgifter så att fler elever kan få samma uppgift men genomföra den på skilda nivåer. De säger att genom att titta på förmågor hos eleverna kan de göra uppgifter och lektionsupplägg som passar alla. Lärare säger vidare att de använder sig av flera olika läromedel, har material med extra uppgifter och på den digitala lärplattformen lägger de upp uppgifter av olika slag. Rektorn berättar att hon initierar diskussioner om hur de i undervisningen kan ta hänsyn till elevernas erfarenheter, intressen eller tidigare lärande. Rektorn säger vidare att lärarna instruerar eleverna och att de tar hänsyn till varje elevs behov och förutsättningar genom att använda sig av de anpassningar som eleven har.

Granskningen visar att eleverna ges ett visst utrymme att reflektera över sitt lärande. Elever berättar att lärarna frågar dem på vilket sätt de vill lära sig, men det sker mest i grupp och sällan individuellt. Elever säger vidare att de under matematiken pratar om olika möjligheter att lära sig men att de inte vet hur de lär sig på bäst sätt. Lärare berättar i intervjun att de låter eleverna reflektera inför utvecklingssamtalen, de får också reflektera utifrån aktiviteter, efter presentationer de genomfört eller efter uppgifter då lektionen summeras. Några lärare säger att de låter eleverna kontinuerligt reflektera i en reflektionsbok. Rektorn säger i intervju att eleverna reflekterar individuellt med sin lärare i de flesta klasser och att hon tycker att eleverna tar ansvar för sitt lärande.

Delaktighet och inflytande i undervisningen

Granskningen visar att elevernas möjlighet att delta i utvärdering och planeringen av undervisningen är begränsad. Detta område utvecklas nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att eleverna görs mera delaktiga i utvärdering och planering av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att elevernas möjlighet att delta i utvärdering och planering av undervisningen är begränsad. Trots att rektorn och lärarna ger ett flertal exempel på när elever får delta i både utvärdering och planering av undervisningen, uppfattar eleverna inte att de får vara delaktiga.

Enligt läroplanen ska eleverna delta i den dagliga planeringen och utvärderingen av undervisningen. Alla elever ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Elevernas inflytande ska öka med stigande ålder och mognad.⁶

Lärare säger i intervju att eleverna ibland får utvärdera undervisningen vid lektionsavslutningen, men att det ofta är en reflektion kring det som inte fungerat. Några lärare berättar att de genomför skriftliga utvärderingar efter arbetsområden och några lärare uppger att eleverna utvärderar efter varje lektion. Vidare säger lärare att i slutet av varje lektion i ett ämne får eleverna frågor om hur det gick, vad som kunde gjorts annorlunda och om vad de skulle vilja göra nästkommande lektion. Av rektorns kommentarer till protokollet framgår att detta gäller för samtliga ämnen. Lärare berättar att elever ibland kan få utvärdera lärarens undervisning genom en att fylla i en matris, att eleverna ibland håller egna lektioner och att det finns stora möjligheter att förändra undervisningen efter elevernas önskemål. Lärare säger vidare att eleverna deltar i att planera undervisningen när det gäller arbetssätt exempelvis genom att fylla i en tankekarta. Rektorn berättar i intervjun att eleverna får planera till exempel inledningar av lektioner, exempelvis på idrotten, att de kan välja inom ett

⁶ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

ämnesområde hur de ska lära sig och att de får välja både arbetssätt och vilken inriktningar ett ämnesområde ska ha.

Trots att lärare och rektorn beskriver ett flertal exempel då eleverna är delaktiga, framgår det av elevintervjuerna att de sällan upplever att de får vara med och påverka. Några av de intervjuade eleverna säger att det är lärarna som planerar för det mesta, förutom på lektioner i ett ämne då de ibland får planera ett lektionsmoment. Elever säger att i några ämnen kan läraren ibland fråga om vad som var bra på en lektion och sedan förändra undervisningen efter deras önskemål, men i övrigt, får de bara välja delar inom undervisningen, till exempel arbetssätt och sätt att redovisa. Ofta har läraren redan planerat färdigt innan de börjar med något nytt, säger elever, och lärarna brukar inte ta reda på vad de är intresserade av. Elever säger vidare att de ibland får berätta hur de tycker att en lektion har varit och utifrån deras åsikter kan det göras schemaförändringar. Skolinspektionens observationer visar att läraren under någon lektion frågar gruppen vad de tyckte om lektionsinnehållet och ber eleverna att komma med förslag på vad de kan göra kommande tillfälle.

Skolinspektionen rekommenderar att alla lärare utformar undervisningen så att eleverna görs mera delaktiga i utvärdering och planering av den. I detta ingår att medvetandegöra för eleverna på vilket sätt de är delaktiga. I Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen* framkommer att både lärare och rektorer på samma skolor kan säga att de tycker att eleverna får vara med och påverka, men de är medvetna om att eleverna inte delar deras uppfattning eftersom det har framkommit i de elevenkäter som de gör på skolan. Någon rektor reflekterar över detta och säger att det delvis kan bero på att eleverna inte görs medvetna om på vilket sätt och när de verkligen haft inflytande. Lärare som utformar undervisningen så att eleverna har ett reellt inflytande involverar eleverna i undervisningens alla olika delar och skeden, inte minst i planeringsstadiet. Lärare som arbetar aktivt med elevers inflytande introducerar för eleverna vad det är som de ska lära sig med utgångspunkt i kursplanen och utformar sedan tillsammans med eleverna hur detta ska gå till. De tar reda på vad eleverna redan kan inom arbetsområdet och skapar en gemensam utgångspunkt för arbetet. Eleverna kan sedan tillsammans med läraren arbeta fram gemensamma förslag på hur de ska arbeta, exempelvis i form av frågeställningar som de under arbetets gång vill söka svar på eller en gemensam tankekarta för att fånga in vilka områden som det går att fördjupa sig inom. Lärare som gör eleverna delaktiga låter också eleverna kontinuerligt utvärdera undervisningen. De ställer frågor till eleverna om hur de tycker att olika arbetssätt och arbetsformer fungerat, frågar efter elevers åsikter om hur de skulle kunna göra istället och använder "exit tickets" för att få fram elevers åsikter om undervisningen. Det är viktigt att lärarna tar vara på elevernas synpunkter för att

utveckla undervisningen, så att eleverna blir medvetna om att de är delaktiga i utformningen av undervisningen. Lärare måste förstå innebörden av elevers delaktighet i undervisningen, och det är alla elevers delaktighet i undervisningen och känsla av tillhörighet i klassen som är målet med deras arbete. En viktig förutsättning är att lärare delar den visionen med skolledningen.⁷

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande:

Skolan har i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra bedömningar:

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det finns ett arbete för att skapa trygghet på Piggelinen och att utbildningen överlag präglas av både trygghet och studiero. Det saknas dock ett samlat arbete för att skapa och bibehålla studiero.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt av de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Arbete för trygghet

Granskningen visar att det finns ett arbete på skolan med att skapa trygghet. Av skolans inskickade dokumentation framgår att arbetet med trygghet och studiero är ett prioriterat område, vilket bland annat tagits fram genom en analys av Skolenkäten från vårterminen 2018. Detta arbete inleddes under hösten med en

⁷ Skolinspektionen (2018), Tematisk kvalitetsgranskning: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen, s. 7, 41.

temakväll för personalen, där bland annat Skolenkätens resultat presenterades och diskussioner genomfördes om trygghet och studiero. Det framkommer vidare i dokumentationen att en del i detta arbete är att regelbundet lyfta värdeord i klasserna samt att EQ -övningar (övningar som tränar emotionell intelligens) genomförs.

Av intervju med elever och lärare framgår att skolan tar reda på elevernas uppfattning om trygghet och trivsel genom en enkät och att eleverna också besvarar frågor om trygghet inför utvecklingssamtalen samt har samtal med lärare och rektorn om trygghet. I intervjuer med lärare, elevhälsans representant och rektorn framkommer att personalen arbetar med att bygga relationer till eleverna och att alla lärare ansvarar för alla elever och reagerar om det händer något. Rektorn säger att de vuxna alltid är nära eleverna och pratar med dem i alla tänkbara situationer, i klassrummet, i korridorerna och på rasterna för att eleverna ska känna förtroende. I intervjun säger lärarna att skolan har gjort insatser kring att förbättra tryggheten och att dessa insatser fortgår. De nämner att de exempelvis har ökat vuxennärvaron i korridorerna och att de har diskussioner i klasserna om hur man ska vara mot varandra och hur vissa beteenden kan uppfattas av andra. De säger att skolan har rastvakter både inom- och utomhus. Lärare berättar vidare att personalen har ett gemensamt sätt att hantera konflikter mellan eleverna och att de då alltid försöker vara två vuxna involverade.

I elevernas utsagor framkommer dock en något mera blandad uppfattning av tryggheten, de yngre eleverna säger att de i huvudsak känner sig trygga på skolan, medan de äldre berättar att det i ibland uppstår bråk på rasterna och att de då kan känna sig otrygga om de är nära dem som bråkar. Några av de äldre eleverna säger att de vuxna inte gör något för att det ska bli bättre, medan de yngre eleverna säger att lärarna är ute på skolgården och ser till att det går rätt till. Det framgår av intervjuer med elever att inte alla har kännedom om att det finns ordningsregler och några elever säger att reglerna glöms bort eller att de inte alltid följs.

Arbete för studiero

Granskningen visar att det inte finns ett samlat arbete med att skapa studiero. Trots att skolan har startat ett arbete för att få ett gemensamt förhållningssätt i att skapa och upprätthålla studiero framgår det att arbetet inte ännu gett genomslag. Detta utvecklas nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att det finns ett samlat arbete för att skapa studiero.

Skolinspektionens granskning visar att det på Piggelinen saknas ett samlat arbete för att skapa och bibehålla studiero.

Av 5 kap. 3 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Av skolans inskickade dokumentation framgår att arbetet med studiero är ett prioriterat område, vilket bland annat tagits fram genom en analys av Skolenkäten från vårterminen 2018. Rektorn skriver i en kommentar till protokollet att från och med vecka 40 (2018) arbetar de mera intensivt med studieron. Hon skriver att alla undervisande lärare är ålagda att arbeta enligt en föreskriven modell och att utveckling och eventuella förbättringsmöjligheter diskuteras på arbetslagsmöten och personalmöten. Hon skriver vidare att alla har ett gemensamt förhållningssätt gällande studiero i klassrummet samt vid övergångar mellan rast och lektion, som hon tillsammans med ledningsgruppen har arbetat fram.

Elever berättar i intervjuer att studieron kan vara skiftande och att det någon gång i veckan är dålig studiero. Några elever säger att studieron har förbättrats, men att det skiljer sig åt beroende på vilken lärare de har. Om det blir stökigt säger läraren till och om det inte hjälper kan de få avbryta lektionen för att prata om hur de ska sköta sig, säger elever. Någon elev säger att lärarna säger till men att det ibland bara hjälper kortvarigt.

Av intervjuer med lärare framgår att det är överlag en god studiero i de flesta klasserna, men de håller med när Skolinspektionen refererar till elevernas uppfattning om att studieron kan vara växlande. Lärarna säger att det finns lektioner då de måste arbeta mycket för att upprätthålla en god studiero. De berättar att de skapar studiero exempelvis genom att göra strukturen tydlig för klassens arbete, i uppgifter och i arbetssätt och att genom ha en välplanerad undervisning samt att se till att elevernas placering i klassrummet fungerar. Det framgår att det finns en gemensam strategi på högstadiet, för hur lärarna ska göra och vilka regler som gäller. Lärare säger att detta förhållningssätt är känt av alla elever och av de lärare som undervisar på högstadiet och att de också har informerat vårdnadshavarna om det.

Det framkommer vidare i intervjuer med lärare att arbetet med att skapa studiero varierar mellan stadierna och att det saknas ett samlat arbete för hela skolan. Lärarna berättar att när eleverna börjar i årkurs 7 får de lägga ned mycket tid på att lära eleverna att följa en lektionsstruktur och veta vad som gäller i klassrummet.

I intervju säger lärare att rektorn genomför klassrumsbesök kring lektionsstruktur och att det kommer mailutskick om hur rektorn vill ha det. Elevhälsans representant säger att studieron generellt är ok, men att den hade blivit ännu bättre om det fanns ett bättre gemensamt förhållningssätt på skolan. Elevhälsans representant säger vidare att det på mellanstadiet inte finns ett lika tydligt förhållningssätt som på låg- och högstadiet.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärare och övrig personal fortsätter och förstärker det påbörjade arbetet med att skapa studiero så att det blir ett samlat arbete och att ett gemensamt förhållningssätt utarbetas och tillämpas. Skolinspektionens kvalitetsgranskning av arbetet med att skapa studiero visar att på skolor som inte har studiero behöver rektorn se till att normer och förhållningssätt diskuteras bland elever och lärare samt att dessa diskussioner leder fram till gemensamma överenskommelser, regler och rutiner. Rektorn behöver sedan säkerställa att alla vuxna agerar i enlighet med dessa.⁸

Vidare visade samma kvalitetsgranskning att rektorn kan fördjupa och förbättra sitt arbete med att säkerställa studiero i undervisningen genom att inledningsvis på individ- och gruppnivå, systematiskt ta reda på hur eleverna upplever lärandemiljön och studieron i olika ämnen och för olika lärare. En analys av sådan information behöver göras utifrån att de problem som upptäcks i första hand inte ska betraktas som elevrelaterade utan sättas in i ett organisations- och undervisningsperspektiv. Det framgår även att ett tydligt ledarskap i klassrummet och en stimulerande undervisning i hög grad påverkar studieron i positiv riktning. Lika viktigt som att rektorn tar ansvar för att åtgärder vidtas är att läraren inte lämnas ensam med att lösa problemen med studiero i sin undervisning. Viktiga aktörer i detta arbete är, förutom rektorn, elevhälsans samlade kompetens men också övriga lärare, inklusive förstelärare.⁹

⁸ Skolinspektionen (2016 c) *Skolans arbete för att säkerställa studiero -det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 13.

⁹ Skolinspektionen (2016 c) *Skolans arbete för att säkerställa studiero -det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 18.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande:

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Författningsstöd för våra bedömningar:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 och 15 §§, 10 kap. 20a § skollagen, 9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen,

Lgr 11 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att rektorn ger lärarna förutsättningar att sätta likvärdiga betyg.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt av de iakttagelser som myndigheten har gjort under besöket.

Analys av skillnader

Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella skillnader mellan betyg och resultat på nationella prov samt i andra bedömningsgrundande underlag och att rektorn diskuterar eventuella skillnader med lärare.

Rektorn uppger i en kommentar till protokollet att om det finns diskrepanser mellan de nationella provbetygen och terminsbetygen har hon samtal, ibland tillsammans med specialläraren, med pedagogerna om tänkbara förklaringar och hon bedömer att betygen har varit helt relevanta utifrån dessa samtal. Rektorn skriver vidare att hon försöker se mönster, exempelvis om det är låga betyg i något ämne, för att då analysera det. Rektorn säger i intervjun att hon diskuterar med lärarna om skillnader mellan resultat på de nationella proven och slutbetygen samt även eventuella resultatskillnader mellan pojkar och flickor. Hon säger att vid ämneskonferenser och i individuella samtal med lärare tittar hon på vilka underlag som finns och vad de grundar sina bedömningar på. Om något "sticker ut" får lärarna redogöra för sina bedömningar. Av intervju med lärare framgår att de diskuterar och analyserar resultat på nationella prov, till exempel i arbetslagen, och att specialläraren för det vidare till rektorn. Lärare uppger att de använder sig av resultaten på nationella prov för att se att de ligger rätt i jämförelse med betygssättningen.

Metoder för likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkring av betyg

Granskningen visar vidare att rektorn ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och kvalitetssäkra betyg. Av inkommen dokumentation framgår att skolan nyligen haft en fortbildningssatsning som handlade om förutsättningar för lärande samt betyg och bedömning. Det framgår vidare av dokumentationen att skolan arbetar med att utveckla samsyn kring betygssättning med hjälp av sambedömning.

Rektorn berättar att lärarna diskuterar frågeställningar i arbetslagen som behandlar bedömningar och betyg. Rektorn skriver i en kommentar till protokollet att de har en förstelärare med betyg och bedömning som uppdrag.

Lärare berättar i intervjun att de använder olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar, exempelvis Skolverkets bedömningsstöd. De uppger vidare att de har bra med tid för att samtal om bedömningar i kollegiet, och att också specialläraren och rektorn deltar i dessa samtal. Lärarna säger att de sambedömer de nationella proven. Lärare säger att de diskuterar bedömning och betygssättning med varandra och oftast är det specialpedagogen som håller i de diskussionerna, till exempel då de sambedömer elevernas förmågor ämnen emellan.

Rektorn uppger att de har ämneskonferenser och diskussioner i arbetslagen för att säkerställa en likvärdig bedömning inom skolenheten och att hon under flera år tillbaka har följt upp hur lärarna sätter betyg och skriver omdömen. Hon säger att de har avstämningar utifrån elevexempel och diskuterar och att ingen lärare ska sätta ett betyg som man inte känner sig säker på. Rektor säger vidare att de har en extra träff med eventuella lärare som inte är legitimerade, då de exempelvis diskuterar underlag och rektorn försäkrar sig om att det inte råder några tveksamheter kring betygssättningen. Avslutningsvis säger rektorn i intervjun, att hon kontinuerligt förmedlar material om betyg och bedömning från Skolverket till lärarna och att hon förordar att de ska använda sig av det materialet.

På Skolinspektionens vägnar

X Eva Bergenlöv

Beslutsfattare
Signerat av: Eva Bergenlöv

X Iréne Arvidsson

Föredragande
Signerat av: Irene Arvidsson

I handläggningen av ärendet har även utredarna Lars Jennfors och Jenny Fahlman medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 3 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1:

I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2:

I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3:

I vilken utsträckning har skolan ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4:

I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 10–11 december 2018 och den 22 januari 2019. Besöket genomfördes av Iréne Arvidsson och Lars Jennfors.

Friskolan PANEAB Piggelinen är en grundskola med årskurserna 1 till 9 och ligger i Karlskrona kommun. Huvudman för skolan är PANEAB. På skolan går det cirka 245 elever. Skolan leds av en rektor. Skolan har rörelseprofil och från höstterminen 2018 också en digital profil.